

Till

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Ert diarienummer: U2025/00630

Yttrande över remiss

Kunskap för alla– nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Inledning

Föräldraalliansen Sverige är en partipolitiskt obunden riksorganisation som företräder föräldrar och vårdnadshavare i frågor som rör barns och ungas utbildning, välmående och trygghet. Vi verkar för att stärka föräldrars delaktighet i skolan och för att alla elever ska ges likvärdiga förutsättningar till kunskap, utveckling och en trygg skolgång.

Vi har tagit del av betänkandet SOU 2025:19 Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande och vill härmed lämna vårt remissvar. Utredningen bör inte ses isolerad, utan förstås i ett sammanhang med flera andra nyligen publicerade betänkanden från Utbildningsdepartementet, däribland SOU 2025:26 Tid för undervisningsuppdraget och SOU 2024:81 Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning. Ett gemensamt drag i dessa utredningar är en strävan att ge skolläring och personal ökade befogenheter. Detta riskerar att förskjuta maktbalansen i skolan och försvaga de demokratiska och pedagogiska relationer som skollag, läroplan och barnkonventionen bygger på.

Särskilt vill vi uppmärksamma att betänkandena sammantaget präglas i högre grad av ambitionen att minska lärarnas arbetsbelastning och öka deras autonomi än av ett tydligt fokus på att stärka skolans kvalitet och förbättra elevernas studieresultat. Även om det är nödvändigt och önskvärt att förbättra lärarnas arbetsvillkor, måste detta alltid ske med utgångspunkt i skolans huvuduppgift: att ge alla elever en likvärdig och kvalitativ utbildning. Detta framgår också tydligt av skollagen samt barnkonventionen (artikel 28–29) som understryker varje barns rätt till utbildning och möjligheter att utveckla sin fulla potential.

I exempelvis SOU 2025:26 föreslås att skyldigheten till fortlöpande information till hemmen tas bort, vilket försvagar föräldrarnas möjlighet till insyn. Även i SOU 2024:81 föreslås att examensmålet om samarbete med elever och vårdnadshavare tas bort i lärarutbildningen. Dessa förslag, tillsammans med det nu aktuella betänkandet, ger en bild av en utveckling som riskerar att urholka föräldrarnas möjlighet till reellt inflytande och engagemang.

Vi ser också att flera av de förslag som presenteras i SOU 2025:19 – till exempel minskad individanpassning och ett snävare fokus för föräldrasamverkan – kan leda till att barns behov av stöd och utveckling inte tillgodoses i tillräcklig grad. Samtidigt noterar vi att betänkandet innehåller förslag

som kan stärka undervisningens kvalitet och tydlighet, vilket kan vara positivt för elever och föräldrar om det genomförs i dialog med dessa grupper.

Sammanfattningsvis vill Föräldraalliansen Sverige betona att de nya läroplanerna måste utformas med respekt för balansen mellan lärarens professionalitet, elevernas rättigheter och föräldrarnas viktiga roll som del i barnens lärande och utveckling. Endast genom att dessa perspektiv ges utrymme kan skolan bli en inkluderande och trygg plats för alla barn och unga.

Sammanfattning av Föräldraalliansen Sveriges ställningstaganden

- Vi tillstyrker förslagen om att stärka undervisningens kunskapsinriktning och lärarens ledarskap.
- Vi avstyrker förslag som minskar individanpassningen och riskerar att försämra barns möjligheter till stöd.
- Vi anser att förslagen som rör föräldrasamverkan är otillräckliga och i vissa fall riskerar att försvaga föräldrarnas roll.
- Vi efterlyser ett tydligare fokus på psykisk hälsa och trygghet.
- Vi menar att nationell likvärdighet måste kombineras med flexibilitet för lokala behov och elevnära lösningar.
- Vi vill betona att dessa frågor också direkt berör barnkonventionen och skollagens krav på en likvärdig utbildning och rätt till delaktighet.
- Vi motsätter oss att begreppet digital kompetens tas bort ur läroplanerna och anser att detta begrepp bör kvarstå och förtydligas.

Förbundets synpunkter i detalj, kopplade till förslag i betänkandet

4.2 Förslag om regeringens beslut om kursplanerna

Förslag i betänkandet (s. 176):

"För de andra obligatoriska skolformerna ska regeringen också besluta om kursplanerna i sin helhet... En risk med denna ordning för de andra obligatoriska skolformerna är att handläggningstiderna kan förlängas till följd av regeringsbildningar och dylikt. Sammantaget föreslår vi ändå att regeringen ska meddela föreskrifter om kursplanerna i sin helhet för anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi konstaterar att detta förslag kan ge en tydligare struktur och ökad likvärdighet nationellt, vilket är positivt. Samtidigt finns en risk att beslutsprocesserna fördröjs och att föräldrar och elever får svårare att förstå och påverka beslut på lokal nivå. Vi vill därför att regeringen säkerställer att föräldrar ges möjlighet att delta i diskussioner kring kursplanernas innehåll, särskilt när förändringar kan påverka barns lärande och stödbehov.

4.2 Läroplanernas inledande delar

Förslag i betänkandet (s. 177–182):

"Syftet med utbildningen inom skolväsendet ska förändras för att lyfta fram en aktiv lärarroll och att undervisning huvudsakligen bedrivs i grupp. (...) Bestämmelsen om att barn och elever ska ges stöd ska flytta från syftesparagrafen till skollagens tredje kapitel."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi ser positivt på förslaget att tydliggöra lärarens roll, men vi är oroad över att flytta bestämmelsen om stöd från syftesparagrafen. Det riskerar att sända en signal om att stödsatser inte längre är en integrerad del av undervisningens grundidé. För många elever – och deras föräldrar – är det just anpassning och stöd som avgör om skolan blir en plats för lärande och utveckling. Detta måste fortsatt framgå tydligt i läroplanens inledande delar.

4.2 Förslag om regeringens beslut om kursplanerna

Förslag i betänkandet (s. 176):

"För de andra obligatoriska skolformerna ska regeringen också besluta om kursplanerna i sin helhet... En risk med denna ordning för de andra obligatoriska skolformerna är att handläggningstiderna kan förlängas till följd av regeringsbildningar och dylikt. Sammantaget föreslår vi ändå att regeringen ska meddela föreskrifter om kursplanerna i sin helhet för anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi konstaterar att detta förslag kan ge en tydligare struktur och ökad likvärdighet nationellt, vilket är positivt. Samtidigt finns en risk att beslutsprocesserna fördröjs och att föräldrar och elever får svårare att förstå och påverka beslut på lokal nivå. Vi vill därför att regeringen säkerställer att föräldrar ges möjlighet att delta i diskussioner kring kursplanernas innehåll, särskilt när förändringar kan påverka barns lärande och stödbehov.

4.2 och 4.3 En stärkt lärarroll med minskade krav på individanpassning

Förslag i betänkandet (s. 218):

"Utgångspunkten är att så många elever som möjligt ska kunna följa den ordinarie undervisningen som därför ska utformas för att förebygga stödbehov bland annat genom lärarlett arbete som tidigt inriktas på träning av grundläggande färdigheter, koncentration och uthållighet. Elever som har svårigheter ska ges stödundervisning eller särskilt stöd efter utredning."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi delar ambitionen att stärka lärarens ledarskap och undervisningens tydlighet. Samtidigt anser vi att minskad individanpassning riskerar att leda till att elever med särskilda behov – exempelvis neuropsykiatriska funktionsnedsättningar – inte ges rätt förutsättningar. Detta strider mot både skollagen och barnkonventionens artikel 28–29 om rätten till utbildning och att utveckla sin fulla potential. Vi vill också koppla detta till den oro vi har för att andra förslag (t.ex. minskat antal utvecklingssamtal och borttagande av fortlöpande information) tillsammans minskar föräldrarnas möjlighet att vara delaktiga i sitt barns anpassningar och stödbehov.

4.3 Förslag om samspelet mellan skolan och hemmen

Förslag i betänkandet (s. 218):

"Samspelet mellan skolan och hemmen ska i första hand handla om att föräldrar och vårdnadshavare stödjer skolans värdegrund och ordningsregler."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi ser mycket allvarligt på denna förändring, som innebär en tydlig förskjutning av föräldrasamverkan till att främst gälla ordningsfrågor. Föräldrarnas möjlighet att delta i och påverka skolans innehåll och

undervisning är avgörande för elevernas motivation, psykiska hälsa och trygghet. Detta är också en viktig del av barnkonventionens krav på att barn och deras vårdnadshavare ska få komma till tals i frågor som rör barnets utbildning. Vi anser att riktlinjerna om föräldrars delaktighet i utvecklingen av skolans innehåll och undervisning bör kvarstå och förstärkas – inte tas bort.

4.3. Nationell styrning och likvärdighet

Förslag i betänkandet (s. 219):

"Läroplanerna ska omfatta inledande delar, timplaner samt kursplaner med betygs- och bedömningskriterier. Detta syftar till att skapa en mer sammanhållen och likvärdig skola i hela landet."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi välkomnar ambitionen om nationell likvärdighet som kan underlätta för föräldrar att förstå skolans mål, oavsett var deras barn går i skolan. Samtidigt vill vi betona vikten av flexibilitet och respekt för lokala förutsättningar – detta får inte leda till att skolor tappar möjligheten att anpassa undervisningen efter elevers behov.

4.5. Övergångar mellan stadier och samspel med förskola/förskoleklass

Förslag i betänkandet (s. 222):

"Förskoleklassens syfte och mål ska framgå tydligt i läroplanerna. Fritidshemmets och förskoleklassens läroplaner ska samordnas tydligare med grundskolans mål."

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi ser positivt på att betänkandet tydliggör vikten av förskoleklassens roll som en länk mellan förskola och grundskola. Samtidigt vill vi framhålla att övergångarna mellan skolformerna – från förskola till förskoleklass och vidare till grundskolan – är särskilt känsliga och viktiga för barns trygghet och lärande. Föräldrar har en central roll i att stödja barnen under dessa övergångar. Vi anser därför att läroplanerna behöver ge tydligare vägledning för hur övergångarna kan genomföras på ett tryggt och förutsägbart sätt, i nära dialog med föräldrar och vårdnadshavare.

8.2 Förslag om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna

Föräldraalliansen Sverige motsätter sig förslaget att ta bort begreppet digital kompetens ur läroplanerna. Vi anser att begreppet bör definieras tydligt, exempelvis enligt EU:s definition: "förmågan att på ett säkert, kritiskt och ansvarsfullt sätt aktivt använda digital teknik för inläring, arbete och deltagande i samhällslivet."

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag att ge alla elever likvärdiga möjligheter att utveckla digital kompetens. EU, UNESCO och FN:s Barnkonvention betonar vikten av att elever tillägnar sig digital kompetens. Digital kompetens bör läras ut från förskolenivå och genom hela skoltiden.

Digitala verktyg ska användas professionellt och didaktiskt genomtänkt av digitalt kompetenta lärare. Det finns forskningsunderlag som visar att digitala verktyg har positiva effekter på lärandet. Läraren ska ha professionellt ansvar att bedöma användningen av digitala eller analoga verktyg baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Förslaget att prioritera analoga aktiviteter kan öka lärarnas arbetsbörda och försvåra effektiv återkoppling.

Resultaten från ICILS-undersökningen visar att svenska elever inte får möjlighet att utveckla adekvat digital kompetens. Läroplanen bör tydligt definiera vilka digitala kunskaper och färdigheter elever ska ha rätt att lära sig. Ny teknik förändrar samhället i grunden, och elever behöver rätt kunskap för att hantera denna teknik. Skolan har en skyldighet att tillgodose elevernas rätt att utveckla digital kompetens för att positivt påverka deras och samhällets utveckling.

Föräldraalliansen Sverige anser att skrivningarna om digital kompetens bör kvarstå och tydliggöras i läroplanens inledande kapitel för att säkerställa att alla elever får de kunskaper och färdigheter som behövs för att navigera i ett digitalt samhälle.

Bilaga 8, s. 857–858. Betydelsen av psykisk hälsa och välmående

Diskussion i betänkandet:

Betänkandet lyfter att undervisningen ska ske i en trygg miljö som ger eleverna goda sociala förutsättningar och stöd för psykisk hälsa (s. 857–858). Dock saknas konkreta förslag om hur detta ska integreras i läroplanerna.

Föräldraalliansen Sveriges synpunkter:

Vi menar att psykisk hälsa är en avgörande förutsättning för lärande och att detta måste framgå tydligare i läroplanerna. Föräldrar och vårdnadshavare ser dagligen hur psykisk ohälsa bland barn och unga ökar, och skolan har här en viktig roll. Läroplanerna bör därför innehålla vägledning för hur undervisningen kan stödja elevernas psykiska välbefinnande.

Avslutning

Föräldraalliansen Sverige välkomnar ambitionen att höja kvaliteten och tydligheten i undervisningen och ge lärarna ett tydligare mandat. Samtidigt får detta inte ske på bekostnad av elevernas individuella behov, deras psykiska hälsa, deras rätt till digital kompetens eller föräldrarnas möjlighet till samverkan och inflytande. Vi ser med allvar på förslagen som riskerar att försvaga föräldrasamverkan, minska individanpassningen och tona ned betydelsen av digitala färdigheter – vilket sammantaget kan inskränka barns rättigheter enligt både barnkonventionen och skollagen.

Förbundet deltar gärna i fortsatt dialog om hur de nya läroplanerna kan bidra till en trygg, inkluderande och kunskapsstärkande skola för alla barn och unga.

2025-06-11

Gabriella Mattsson, ordförande

Föräldraalliansen Sverige är en nationell intresseorganisation för föräldrar och föräldrasammanslutningar och utgör ett samarbetsorgan för dessa.

Förbundets övergripande ändamål är att ur ett föräldraperspektiv verka för en utveckling av samhället som främjar varje barns allsidiga utveckling, lärande och hälsa.

Förbundet är partipolitiskt, fackligt och religiöst obundet.